

Fakulteta za socialno delo
Topniška 31
1000 Ljubljana

PRIROČNIK ZA PRAKSO 3 in 4
ŠTUDIJSKO LETO 2012-2013

Center za praktični študij

Ljubljana, Januar 2013

Pripravil: Center za praktični študij (CPŠ)
as. dr. Petra Videmšek, nosilka predmeta Praksa 3
as. dr. Jelka Škerjanc, nosilka predmetov Prakse 2. in 4
as. dr. Špela Urh, nosilka predmeta Praksa 1
pred. Marko Mesec, koordinator prakse

Center za praktični študij se zahvaljuje sodelavkam in sodelavcem za dosedanje opravljeno delo in zavzetost pri oblikovanju pričojočega priročnika. Zahvala gre tudi vsem mentoricam in mentorjem na učnih bazah, uporabnikom in uporabnicam za njihove pripombe, povratne informacije in usmerjanje študentk na praksi.

Na njihovem delu je CPŠ oblikoval smernice za praktično učenje v nadgrajeni zasnovi programa praktičnega študija socialnega dela. S tem smo naredili korak v smeri metodičnega povezovanja učnih vsebin za pridobivanje znanj, spretnosti in osvojenih vrednot in za razvijanje sposobnosti za kompetentno delo študentk in študentov v njihovem bodočem poklicu. Oblikovali smo metodološko ogrodje za oporo učnemu procesu razvijanja kompetenc po učnem načrtu posameznega letnika, skozi celoten študijski proces in spodbujanju vključevanja raznolikih oblik za praktično učenje iz nepredvidljivosti vsakdana, kjer se socialno delo srečuje s posameznikom ali skupino ljudi tu in zdaj.

Zasnova praktičnega učenja skozi vsa leta študija vključuje pisanje dnevnika, raziskovanje učne baze, izvedbo pomoči v sodelovanju z uporabnikom/skupino in zaključno poglobljeno refleksijo celoletnega učenja, oprto na obravnavane vsebine in teorijo posameznega letnika. Učenje splošnih in specifičnih učnih vsebin se nadgrajuje in pogloblja skladno z večanjem obsega znanja v vsakem naslednjem letniku študija.

Priročnik pomeni torej zgolj prvi korak v nakazani smeri, saj bo že čez nekaj mesecev CPŠ zastavil obsežno razpravo o vsebinskih, metodičnih in izvedbenih vprašanjih organizacije praktičnega študija na FSD. Tudi takrat pričakujemo vaše sodelovanje v podporo našim skupnim prizadevanjem, da bi postal praktični študij na FSD vsebinsko še bogatejši, organizacijsko učinkovitejši, zanimivejši. Da bi kakovostno delo študentov med prakso še bolj podprlo ljudi v njihovih prizadevanjih za boljši jutri in hkrati tudi prispevalo k razvoju stroke in znanosti socialnega dela.

Vodja CPŠ as. dr. Jelka Škerjanc

Predgovor

V dosedanjem študijskem procesu in praksi ste spoznali, da je posebnost stroke socialnega dela v tem, da je socialno delo znanost o ravnanju. Napaja se iz bogatih praktičnih izkušenj, teorija pa izhaja iz prakse, konkretnih primerov, konkretnih posameznikov in skupin. Teorija o praksi omogoča odkrivanje tako imenovanih tihih znanj uporabnikov kot strokovnjakov na podlagi osebne izkušnje. Teh znanj in izkušenj kot strokovne delavke¹ najpogosteje nimamo.

V tretjem letniku boste prešli iz vloge prostovoljca v vlogo preizkuševalca konkretnih metod in spretnosti v socialnem delu. Spretnosti boste spoznavali tako z opazovanjem socialne delavke pri njenem delu kot tudi s samostojnim izvajanjem nalog ob podpori mentorice.

Pomemben del prakse v tretjem letniku je tudi razmišljanje, refleksija o naučenem. Refleksivni pristop omogoča, da dobro shajamo v situacijah negotovosti, nestabilnosti, konfliktnosti vrednot. Ko nekdo, ki opravlja prakso, razmišlja o njej, postane raziskovalec. Ni odvisen od kategorij forme ali tehnik, temveč konstruira novo teorijo o posebnem primeru. Refleksivnost zato pogosto imenujemo tudi »učenje na podlagi ravnanja«. To kaže, da lahko ne le razmišljamo o tem, kar delamo, temveč tudi razmišljamo o tem, kar počnemo, medtem ko to počnemo (Mešl 2008). Pri učenju vam bosta pomagali tako mentorica na učni bazi kot tudi mentorica na Fakulteti za socialno delo.

Priročnik je razdeljen na dva dela. V prvem so predstavljeni nameni, cilji, kompetence in naloge, ki jih mora študentka spoznati in preizkusiti v tretjem letniku. V drugem delu, ki se smiselno navezuje na prvega, pa je opis nalog, ciljev in kompetenc v četrtem letniku. Praksa se v četrtem letniku namreč nadgrajuje in študentka pogloblja pridobljeno znanje iz preteklega leta. Nadgradnja pomeni, da študentka v četrtem letniku iz opazovalke strokovne delavke postane aktivna načrtovalka sprememb. V četrtem letniku dokonča naloge, ki jih pri dosedanjem opravljanju prakse ni. Priročniku so dodane priloge, ki študentki pomagajo pri izvajanju študijskih obveznosti.

Zasnova priročnika se zgleduje po zasnovi priročnikov za prvi in drugi letnik, kajti praktično učenje se iz leta v leto nadgrajuje in pogloblja v skladu z večanjem teoretskih spoznanj študentke. Ne glede na letnik, izbor učne baze ali smer študija mora študentka raziskovati učno bazo, biti navzoča tako na pripravah za prakso kot tudi na mentorskih srečanjih. Tako lahko prevaja teorijo v prakso in si olajša prve korake v prakso socialnega dela.

Pomemben del prakse je izdelava učne mape. To je zbirka izdelkov, nalog in drugega gradiva študentke, ki nastaja v celotnem študiju socialnega dela kot rezultat praktičnega učenja. Študentka postopno oblikuje svoj portfolijo izdelkov, s katerimi dokumentira svoje kompetence – najprej za namen praktičnega učenja in študija socialnega dela, pozneje pa tudi za odpiranje ali večanje lastnih zaposlitvenih možnosti in priložnosti.

Priročnik je le zasnova za prakso. Vse podrobnejše informacije v zvezi z opravljanjem bo študentka prejela v mentorski skupinah ali na individualnih konzultacijah z mentorico.

Petra Videmšek

---

¹ V priročniku je uporabljena ženska oblika, a se nanaša na oba spola.

Priročnik za prakso 3. letnik

V dosedanjem poteku prakse (prvi in drugi letnik) je potekalo praktično učenje iz študentkine vloge prostovoljke, iz uporabnikovega zornega kota s ciljem, da bi spoznavala njegovo resničnost in njegov položaj v socialnem varstvu. Tudi v 3. letniku ostaja uporabniški vidik glavni vir za socialnodelovno ravnanje, vendar tokrat študentka postopoma (s pomočjo opazovanja in refleksij na mentorskih srečanjih) prehajala iz polja prostovoljnega dela v polje preizkušanja metod in postopkov v socialnem delu. Praksa v 3. letniku je namenjena učenju, preizkušanju in uporabi metod, postopkov in spretnosti socialnega dela v dani situaciji ter pridobivanju specifičnih kompetenc. Praktično učenje vključuje pridobivanje socialnodelovnih spretnosti z opazovanjem socialne delavke pri njenem delu. V njeni prisotnosti študentka tudi sama izpelje določene postopke.

1. Cilji prakse 3. letnika

Cilji praktičnega učenja v 3. letniku so določeni z učnim načrtom, in sicer:

- seznaniti se z delom centrov za socialno delo, institucij ali organizacij in preizkušanje spretnosti in postopkov SD s poudarkom na javnih pooblastilih;
- poglobljanje spretnosti vzpostavljanja delovnega odnosa, soustvarjanja izvirnih projektov podpore in pomoči, s poudarkom na socialnem delu z družino;
- poglobljanje spretnosti beleženja in dokumentiranja;
- dosledna uporaba jezika SD;
- soočanje s položajem strokovne moči in odgovornosti;
- sposobnost prevzemanja etične in profesionalne odgovornosti;
- spoznavanje in preizkušanje specifičnih metod in spretnosti SD na izbranem področju;
- razumevanje delovanja institucij in izboljševanje institucionalnih praks na konkretnem področju SD;
- soočanje s položajem strokovne moči in odgovornosti na izbranem področju dela in reflektiranje te pozicije.
- znanje in spretnost uporabe strokovnih metod in postopkov na konkretnem področju SD;
- poznavanje in soustvarjanje inovacij in inovativnih strokovnih pristopov na konkretnem področju SD;
- spretnosti prepoznavanja in obvladovanja lastnih občutkov in sposobnost iskanja pomoči zase
- sposobnost raziskovanja in refleksije osebne vpletenosti sodelujočega v postopke socialnega dela

2. Oblike praktičnega učenja

Praktično učenje v 3. letniku poteka v naslednjih oblikah:

- raziskovanje in spoznavanje UB;
- oblikovanje načrta prakse v spoznavnem tednu na UB;
- priprave na prakso in pisno preverjanje znanja;
- neposredno delo z uporabniki na UB v šesttedenski strnjeni praksi po programu;
- spremljanje lastnega dela in učenja ob podpori mentorja na UB in FSD;
- opazovanje mentorice na UB pri strokovnem delu;
- spoznanje postopkov javnih pooblastil v izbranem primeru;

- izdelava analize mikrodinamike dialoga v izbranem primeru;
- izvedba pogovora z družino v obsegu, ki ga okolščine dopuščajo;
- izdelava ocene tveganja na izbranem področju;
- ocena obsega vpliva uporabnika v izbranem primeru in oblikovanje načrta za krepitev njegove moči;
- izvedba zagovorniškega posredovanja v izbranem primeru;
- reflektiranje učenja s pisanjem dnevnika prakse, v mentorski skupini na FSD in intervizijah;
- samostojna izvedba intervizije z zaposlenimi na UB (kjer je to možno);
- zapis poročila o praksi in predstavitev vseh pisnih izdelkov;
- oblikovanje učne mape;
- evalvacija praktičnega učenja.

3. Organizacija praktičnega učenja

Organizacija in izvedba praktičnega učenja v 3. letniku obsega šest faz, ki so podrobneje opisane spodaj.

3.1 Izbor UB

Študentka sama izbere UB s seznama UB, objavljenih na oglasni deski FSD do začetka priprav na prakso. Študentka raziskuje vire o UB, spozna njeno poslanstvo, cilje, katere programe in storitve izvajajo in kateri ciljni populaciji so ti programi namenjeni. Na osnovi zbranih ugotovitev izdelata študentka *osebno izkaznico UB* (Priloga 2), ki pomenijo pripravo za prvi stik študentke s strokovno delavko in za njun dogovor glede spoznavnega tedna.

Teden pred odhodom na spoznavni teden obvesti UB o svojem prihodu.

3.2 Spoznavni teden na učni bazi

Po podpisu dogovora o sodelovanju med mentorjem na UB, študentko in mentorjem na FSD (Priloga 4), študentka in mentorica na UB skupaj izdelata program praktičnega učenja (Priloga 3). Ta je pomemben zato, da se seznanita z učnimi cilji praktičnega učenja študentke, obveznostmi, izdelki, nalogami in aktivnostmi, ki jih mora študentka opraviti v tretjem letniku, in o delitvi odgovornosti o njunem sodelovanju.

Mentorica na UB predlaga in predstavi možnosti za učenje oziroma izvedbo posameznih nalog in skupaj s študentko določi (okvirne) termine za posamezna opravila. Študentka se z mentorico na UB dogovori, kako, kje in kdaj bodo potekala mentorska srečanja in na kakšen način bo mentorica dosegljiva študentki za pomoč, če bi jo potrebovala. Študentka izdelan program v obliki tabele vloži v učno mapo.

Mentorica študentko uvede v kolektiv UB in predvidi osebo za nadomestno mentorstvo za primer, če bi bila sam v času študentkine prakse odsotna z dela.

Ob zaključku spoznavnega tedna ima študentka izdelan načrt praktičnega učenja, ve, kako se bo lotila nalog in kdo ji bo pomagal, če bo potrebno v aprilu, ko se začne šesttedenska praksa.

3.3 Priprave na prakso (vsak ponedeljek do vstopa na prakso)

Priprave na prakso potekajo po urniku, vsak ponedeljek v drugem semestru do začetka strnjene prakse, ki podpirajo učenje obravnavanih tem (Prilogo 1).

Udeležba na predavanjih in vajah prinaša učenje, ki ga ni mogoče nadomestiti naknadno z branjem ali kako drugače. Zato je udeležba na predavanjih in vajah obvezna. Predavanja potekajo v eni skupini za vse študentke, vaje pa v manj številčnih mentorskih skupinah. V podporo učenju so tudi pisna gradiva in drugi pripomočki, ki so dostopni na spletni strani FSD.

3.4 Strnjena praksa na UB (april-maj)

Praktično delo na UB obsega 280 ur neposredne prisotnosti študentke na UB in poteka v šestih strnjenih tednih, vsak delovnik in poln delovni čas, ki velja za socialne delavke. Strnjena praksa vključuje vstopanje v kolektiv, spoznavanje postopkov in metod strokovnega dela ter izvedbo nalog po programu in načrtu praktičnega učenja, ki je nastal med spoznavnim tednom UB ter zaključevanje praktičnega dela. Cilj praktičnega dela na UB je učenje, preizkušanje in uporaba metod, postopkov in spretnosti socialnega dela v dani situaciji v prisotnosti strokovne delavke. Sočasno reflektirajo študentke svoja opažanja z mentorjem na UB po njunem programu prakse, kakor tudi v mentorskih skupinah na FSD.

Študentka se seznani z delom centrov za socialno delo, javnega zavoda ali nevladno organizacijo in se seznani s postopkov socialnega dela s poudarkom na javnih pooblastilih. Študentka opravi v obdobju januar-maj tudi tri intervizijska srečanja in jih zapiše.

Ob zaključku dela na UB, izdelata mentor/ica pisno poročilo o delu in uresničevanju učnih ciljev študenta, ki to oceno doda v svojo učno mapo.

3.5 Zaključevanje prakse (junij)

Vsi pisni izdelki o opravljenih obveznostih, skupaj z vsemi drugimi izdelki in nalogami, ki so nastali v času praktičnega učenja, oblikujejo **učno mapo**. Študentka ob zaključku prakse odda **Poročilo o praksi**, kjer zbere in uredi ter teoretično podpre svoje izkušnje, razmisleke in spoznanja o naučenem. (Priloga 5).

V sklepnem delu praktičnega učenja študentka na mentorski skupini reflektira izkušnje ter pod vodstvom mentorice na FSD izvedejo evalvacijo praktičnega učenja glede na cilje prakse v tretjem letniku.

3.6 Redna mentorska srečanja

Mentorska srečanja v skupini na FSD in z mentorico na UB podpirajo študentkino učenje pri povezovanju teorije s prakso in preverjanju naučenega ponovno v praksi. Mentorica na

FSD in koordinator prakse na FSD skrbita tudi za nemoten potek prakse študentke na posamezni UB.

Delo v mentorskih skupinah se začne v programu priprav na prakso, poteka v času prakse dvakrat mesečno in se zaključi po urniku. Mentorske skupine so trajna in redna oblika spremljanja in podpore študentom pri izkustvenem učenju, predelovanju in izmenjavi izkušenj in doživetega na praksi, povezovanju teorije in prakse v participatornem učenju. Te priložnosti za učenje so enkratne, neponovljive in jih ni mogoče nadomestiti z drugimi oblikami učenja, zato je udeležba študentov na mentorskih skupinah obvezna.

4. Učne vsebine: metode, tehnike in spretnosti pri predmetu Praksa 3

V tretjem letniku vključuje praktični študij socialnega dela obvezne in izbirne učne vsebine. Obvezne učne vsebine sodijo v nabor nalog za opravljanje prakse 3. letnika. Izbirne vsebine lahko študentka v določenem obsegu prenese tudi v 4. letnik.

Obvezne vsebine

- spoznavanje strokovnega dela z opazovanjem socialne delavke pri njenem delu;
- preizkušanje spretnosti in metod socialnega dela po navodilih in v prisotnosti mentorice;
- spoznavanje javnih pooblastil in urjenje osnovnih spretnosti njihove uporabe v socialnem delu;
- poglobljanje spretnosti vzpostavljanja delovnega odnosa in osebnega stika;
- pogovor z družino ter uporaba družinskega prava v kontekstu soustvarjanja izvirnega projekta pomoči z družino (poiskati priložnost za pogovor);
- izvedba pogovora, zapis in analiza mikrodinamike uspešnega dialoga v socialnem delu;
- uporaba metode in tehnike intervizije;

Izbirne vsebine

- izdelava ocene tveganja na specifičnem področju;
- zagovorništvo;
- krepitev moči uporabnika/ce na specifičnem področju;
- drugo (glede na izbirni modul).

5. Študijske obveznosti

Vse obveznosti in naloge za podporo praktičnemu učenju v 3. letniku so študentkam predstavljene v pripravah na prakso ali v okviru rednih predavanj pri posameznih predmetih, kjer prejmejo literaturo in potrebne druge pripomočke za delo. O vsebini in izvedbi posameznih nalog se pogovorijo tudi na mentorskih skupinah na FSD in z mentorico na UB.

Obveznosti pri predmetu Praksa 3 so naslednje:

- Izbira UB ter oblikovanje načrta prakse v spoznavnem tednu z mentorjem na UB,
- Udeležba in aktivno sodelovanje na predavanjih in vajah za pripravo na prakso,
- Načrtovanje in spremljanje praktičnega učenja ob strokovni podpori mentorja na UB,
- 280 ur neposrednega praktičnega dela po programu na UB,
- Preizkusiti svoje znanje in spretnosti v vsaj enem postopku javnih pooblastil,

- Poiskati priložnost za pogovor z družino v kontekstu soustvarjanja izvirnega projekta pomoči z družino,
- Izvesti analizo mikrodinamike uspešnega dialoga v socialnem delu,
- Izdelati oceno tveganja v izbrani situaciji ali primeru*,
- Izvesti posredovanje v vlogi zagovornice*,
- Izdelava ocene obsega uporabnikove moči v izbrani storitvi in posredovanje za večanje njegove moči*,
- Tri intervizijska srečanja z zapisom,
- Sprotno vodenje dnevnika prakse,
- Redna udeležba in aktivno sodelovanje v mentorski skupini na FSD,
- Pisanje končnega poročila prakse,
- Oblikovanje učne mape.

* V tretjem letniku študentka izbere vsaj eno izmed označenih vsebin, ostale lahko študentka izvede v okviru prakse v 4. letniku.

6. Opis posameznih nalog

6.1 *Spoznavanje javnih pooblastil v socialnem delu*

V tej nalogi študentka spoznava delo centra za socialno delo, javnega zavoda ali organizacije in se preizkusi v spretnostih in postopkih socialnega dela s poudarkom na javnih pooblastilih. Študentka lahko nalogo o javnih pooblastilih izvede na več načinov (v primeru, da ni na praksi na CSD in sicer:

- a) iz zgodbe izbranega uporabnika. V dogovoru z mentorjem na UB povabite uporabnika k sodelovanju. Če ta na sodelovanje pristane, lahko skozi njegovo osebno izkušnjo spoznavate postopek javnega pooblastila;
- b) na podlagi terenskega obiska CSD, ko se študentka, ki ni na UB na CSD, dogovori z izbranim CSD, da bi ji omogočijo učenje te učne vsebine;
- c) skozi primer s strokovno delavko (npr. odvzem opravilne sposobnosti, podaljšanje roditeljske pravice, skrbništvo za poseben primer ipd)
- d) če ni mogoče organizirati učenja, se lahko ta naloga prenese v naslednje študijsko leto.

Navodila za pomoč pri izdelavi naloge so na spletni strani.

6.2 *Pogovor z družino ter uporaba družinskega prava v kontekstu soustvarjanja izvirnih delovnih projektov pomoči*

Študentka se preizkusi v izvedbi pogovora z družino, vzpostavljanju stika in delovnega odnosa, soustvarjanju rešitev in mobilizaciji virov. Seznanjeni se z možnostmi, ki jih prinaša družinsko pravo. To učenje poteka v obliki, kot jo okoliščine in obravnavani primeri dovoljujejo. V idealnem primeru bi študentka imela priložnost izvesti pogovor z družino ob predhodnem pristanku njenih članov in s predhodnimi pripravami, ki so potekale skupaj z mentorjem. Udeleženos študentke je lahko tudi manjša kot v idealnem primeru, kot na primer prisostvovati pogovoru in opazovati socialno delavko pri vodenju pogovora z družino. Ključne za učenje so priprave na pogovor in po zaključenem pogovoru refleksija mentorice in študentke.

Navodila za izdelavo naloge so na spletni strani.

6.3 *Mikrodinamika uspešnega dialoga v socialnem delu*

Študentka opravi pogovor z izbrano osebo, ga zapiše in nato pogovor analizira s pomočjo konceptov in postopkov ter spretnosti, s katerimi z večjo možnostjo za uspeh soustvarja kontekst, ki na udeleženca izvernih delovnih projektov pomoči (IDPP) delujejo spodbudno, motivirajoče za sodelovanje v smeri udejanjanja dogovorjenih zelenih sprememb.

Navodila za pomoč pri izdelavi naloge so na spletni strani.

6.3 *Ocena tveganja**

Namen naloge je, da študentka spozna in uporabi postopke analize tveganja za posameznika in njegovo ravnanje, skupino ljudi ali značilne dogodke in izdelave ocene tveganja z načrtom za zmanjševanje tveganja za izbrano področje socialnega dela. Priprave za učenje metode bodo vključene v rednih predavanjih in vajah pri predmetu Skupnostno socialno delo.

6.4 *Zagovorništvo**

Namen naloge je, da študentka razvija spretnosti zagovorniške prakse in izvede v sodelovanju z uporabnikom in na njegovo željo, posredovanje v vlogi zagovornice za uresničitev ali doseganje, ureditev okolice, kot jo zastavi uporabnik. Ta naloga se lahko poveže z nalogo 'krepitev moči'.

6.5 *Krepitev moči**

Namen naloge je preizkusiti se v spretnosti analize vpliva in moči uporabnika v praksi socialnega dela v izbranem primeru in oblikovanja izboljšave na osnovi izvedenstva uporabnika. Študentka in uporabnik analizirata potek prejete storitve glede na obseg vpliva, ki ga je imel slednji v konkretnem primeru sodelovanja s socialno delavko/cem. Nato z uporabnikom oblikujeta načrt za okrepitev uporabnikovega vpliva, ko bo naslednjič prejel isto storitev. Namen naloge je urjenje metod in spretnosti zagovorništva, analiziranja poteka storitev pomoči in oblikovanja sprememb v poteku zagotavljanja storitev z večjim obsegom vpliva in moči uporabnika nad prejeto pomočjo.

6.6 *Tri intervizijska srečanja z zapisom*

Intervizijska srečanja študentke so namenjena vzajemni podpori in participatornemu učenju študentk na intervizijskih srečanjih. Študentke se v intervizijsko skupino povežejo po izbiri in na osnovi različnih kriterijev (živijo blizu, prakso opravljajo na isti UB, se že sicer dobro razumejo itn). Srečanja potekajo po pravilih za izvajanje intervizijskih srečanj, po vnaprejšnjem dogovoru, z izmenjevanjem vlog in nalog. Vsa intervizijska srečanja zapiše vsaka udeleženka intervizije.

Glede na to, da se je študentka v preteklih letih že srečala z metodo intervizije in pozna njen potek, je priporočljivo (v kolikor ji to možnosti dopuščajo), da izvede eno intervizijsko srečanje za zaposlene na njeni UB.

6.7 *Dnevnik prakse*

Dnevnik prakse je študentkin osebni zapis dogajanja na praksi in je namenjen reflektiranju lastnega doživljanja in novih spoznanj ter spremljanju in podpori učenja v sodelovanju z mentorico na FSD (Priloga 4)

Dnevnik pregleda mentorica na FSD, praviloma ob koncu prakse oz. po dogovoru in poda povratno informacijo ter smernice za nadaljnje delo in zapisovanje.

6.8 *Izdelava končnega poročila o praksi*

Po zaključeni praksi študentke izdelajo Poročilo o praksi in ga skupaj s celotno učno mapo oddajo mentorici na FSD najmanj en teden pred izpitnim rokom, na katerega se prijavijo.

Mentorica pregleda učno mapo in jo vrne študentki.

Posamezna poglavja priročnika nastajajo sproti iz nalog, ki jih študenti opravijo za skupinsko učenje v mentorski skupini. Navodilo za izdelavo poročila je v Prilogi 5.

6.9 *Učna mapa*

Učna mapa pomeni nabor izdelkov, nalog in drugega gradiva študentke, ki nastaja skozi celoten študij socialnega dela (skozi vsa 4 leta študija) kot rezultat praktičnega učenja. V posebni mapi zbere študentka svoje naloge, dogovore, poročila in druge izdelke, ki so nastali v času prakse pri praktičnem učenju in nato v vsakem naslednjem letu praktičnega učenja. Študentka postopoma oblikuje svoj lastni portfolijo izdelkov, s katerimi dokumentira svoje kompetence - najprej za namen praktičnega učenja in študija socialnega dela, kasneje pa tudi za odpiranje ali večanje lastnih zaposlitvenih možnosti in priložnosti.

7. Ocenjevanje in vrednotenje praktičnega učenja

Zaključno oceno pri predmetu Praksa 3 oblikujejo naslednje aktivnosti in naloge:

Naloga	Pogoji za pristop k zagovoru učne mape	Elementi za oblikovanje zaključne ocene Prakse 3
Udeležba in aktivno sodelovanje na predavanjih in vajah za priprave na prakso	Najmanj 80% prisotnost po evidenci prisotnosti	+
280 ur praktičnega učenja po programu na UB	100% opravljenih ur prakse	+
Pisna ocena mentorja / ice na UB	Opisna ocena	Opisna ocena
Udeležba in aktivno sodelovanje na mentorskih skupinah na FSD	Najmanj 80% prisotnost po evidenci prisotnosti	+
Predstavitev osnovnih spretnosti uporabe javnih pooblastil v socialnem delu*	+ ali ++**	+ ali ++
Zapis pogovora z družino *	+ ali ++	+ ali ++
Analiza mikrodinamike uspešnega dialoga v socialnem delu *	+ ali ++	+ ali ++
Ocena tveganja v izbrani situaciji ali primeru *	+ ali ++	+ ali ++
Zapis poteka izvedbe postopka zagovorništva*	+ ali ++	+ ali ++
Ocena in načrt krepitev moči uporabnika v izbrani situaciji*	+ ali ++	+ ali ++
Tri intervizijska srečanja z zapisom *	+ ali ++	+ ali ++
Poročilo o praksi		Ocena 6-10

* v nalogi so upoštevana podana navodila in zato naloga dosega pričakovani standard

** ocena + označuje *sprejemljivo* kakovost naloge, upoštevana so navodila, naloga dosega pričakovani standard

ocena ++ označuje kakovost naloge, ki *bistveno presega* pričakovani standard

Literatura

Čačinovič Vogrinčič, G., Kobal, L., Mešl, N., Možina, M. (2005). Vzpostavljanje delovnega odnosa in osebnega stika. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo Univerze v Ljubljani.

Čačinovič Vogrinčič, G. (2003), Jezik socialnega dela, *Socialno delo*, 42, 4-5, 199 -203.

Čačinovič Vogrinčič, G. (2006 a), Socialno delo z družinami. Razvoj doktrine. *Socialno delo*, 45, 3-5. 111- 118.

Čačinovič Vogrinčič, G. (2008), *Socialno delo z družino*. Ljubljana: FSD.

Flaker, V. (1994), Analiza tveganja. *Socialno delo*. 33,3: 189-196.

Dragoš, S., Leskošek, V., Petrovič Erlih, P., Škerjanc, J., Urh, Š., Žnidarec Demšar, Simona (2005). Krepitev moči, Zbirka Katalog socialnega dela. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo Univerze v Ljubljani,

Leskošek, V. (1994), Kontrola in pomoč v socialnem delu. *Socialno delo*, 33, 2:83-91.

Mali, J. (2008), *Od hiralnic do domov za stare ljudi*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.

Mesec, B. (2006), Očarani z močjo. *Socialno delo*, 45, 3-5: 235-247.

Mešl, N. (2008), *Razvijanje in uporabna znanja v socialnem delu z družino*. Procesi soustvarjanja teoretskega znanja v praksi. Ljubljana: FSD.

Šugman Bohinc, L. (2007), Dejavniki uspešnega razgovora v procesu raziskovanja življenjskega sveta uporabnika. V: Šugman Bohinc, L., Rapoša Tajnšek, P., Škerjanc, J. (ur.), *Življenjski svet uporabnika. Raziskovanje, ocenjevanje in načrtovanje uporabe virov za doseganje zelenih razpletov*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo. 49-69.

Šugman Bohinc, L. (2000). Kibernetika spremembe in stabilnosti. *Socialno delo*, 39, 2:93-107.

Urek, M., Čačinovič Vogrinčič, G. Milošević, Arnold, V., Poštrak, M., Stefanoski, P. (2008), *Zapisovati socialno delo*, (Zbirka Katalog socialnega dela). V Ljubljani: Fakulteta za socialno delo.

Zaviršek, D., Zorn, J., Videmšek, P. (2002). Inovativne metode v socialnem delu: opolnomočenje ljudi, ki potrebujejo podporo za samostojno življenje. Ljubljana, Študentska založba.

Etični kodeks organiziranega prostovoljstva <http://www.prostovoljstvo.org/eticni-kodeks>
Kodeks etike socialnih delavk in socialnih delavcev <http://www.fsd.si/dsdds/Kodeks%20etike.htm>
Kodeks etičnih načel v socialnem varstvu, Ur. list RS, 59/2002.

Med obvezno literaturo sodijo tudi vsa gradiva, ki podpirajo učne vsebine v pripravah na prakso in bodo dostopna na internetnih straneh.

Priloga 1: Okvirni urnik priprav na prakso - vsebine predavanj in vaj

datum	vsebina	predavatelj	ura
18.2.2013	Etika v socialnem delu	Ana Marija Sobočan	18-19 P 8
25.2.2013	Uspešna dialoška praksa socialnega dela	Lea Šugman Bohinc	18-19 P 8
4.3.2013	Javna pooblastila	Vesna Leskošek	18-19 P 8
11.3.2013	Pogovor z družino	Gabi Čačinovič Vogrinčič	18-19 P 8
18.3.2013	Analiza tveganja	Vera Grebenc	18-19 P 8
25.3.2013	Zagovorništvo	Mojca Urek	18-19 P 8
8.4.2013	Krepitev moči	Jelka Škerjanc + Špela Urh	18-19 P 8

Priloga 2: Vsebine za raziskovanje UB in izdelavo osebne izkaznice učne baze

1. Naziv učne baze, točen naslov?
2. Poslanstvo UB?
3. Koliko je zaposlenih?
4. Koliko izmed zaposlenih je socialnih delavk, delavcev?
5. Katere programe izvaja organizacija?
6. Komu so programi namenjeni (ciljne skupine)?
7. Kakšna je zakonska osnova delovanja organizacije?
8. Kakšen je bil tvoj osebni motiv za izbiro te učne baze?
9. Kaj že veš o populaciji, ki ji je namenjena izbrana UB?
10. Kakšna pričakovanja imaš na začetku prakse?
11. Kateri dve vprašanji si zastavila mentorici na UB, ko si jo srečala na spoznavnem tednu?

posredovanja*		
Ocena in načrt krepitev moči uporabnika v izbranem primeru*	V času strnjene prakse na UB	Zapis dodaj v učno mapo
Tri intervizijska srečanja z zapisom	V rednih časovnih presledkih skozi vse obdobje prakse	Zapise intervizij dodaj v učno mapo
Dnevnik prakse	Redno, sprotno beleženje	Dnevnik dodaj v učno mapo
Poročilo o praksi Povzetek poročila o praksi za mentorja/ico na UB	Do sredine junija oziroma do prvega izpitnega roka	Poročilo dodaj v učno mapo Oddaj mentorju/ici na UB

študent/ka: _____ datum: _____
_____

mentor/ica UB:

Priloga 4: Navodilo za pisanje dnevnika

Vsak dan na praksi študentka opiše **na novem listu, z datumom in ločeno po odstavkih:**

v prvem odstavku: *opis objektivnih dejstev* (primer: Janez je pol ure skakal po mizi.) in *lastno interpretacijo dogodka* (primer: Menim, da je skakal po mizi, ker je bil jezen.),

v drugem odstavku: *misli, občutja v povezavi s tem dogodkom* (primer: Postopoma se me je začela lotevati nestrpnost, nato pa še nemoč ker nisem vedela, kaj naj naredim.)

v tretjem odstavku: *spoznanja, nova znanja ali ugotovitve*.

V nadaljevanju dnevniškega zapisa, ki beleži dogajanje v času prakse, študentke lahko vključijo v dnevnik tudi vse naloge in opravila na praksi, srečanja z uporabniki, s svetovalci na UB, srečanja mentorskih skupin na FSD in vse druge dogodke, ki so povezani s prakso (npr. medijske objave o določeni družbeni skupini, komentarji javnega mnenja, vrstnikov, sosedov ipd.).

Priloga 5: Navodilo za pisanje poročila (v pripravi)

Priročnik za prakso 4. letnik

Namen prakse v četrtem letniku je zaokroževanje, zaključevanje praktičnega učenja in pogled na oblikovanje svoje strokovnega profila. Praksa poteka v tednu priprav, kar vključuje 5 mentorskih srečanj in dvotedenska strnjena praksa na UB.

Namen prakse v 4. letniku je integriranje teoretičnega in praktičnega učenja vseh štirih letnikov in oblikovanje lastnega pogleda in razumevanja socialnega dela ter načrta svoje poklicne kariere. V drugem semestru bodo študentke te teme obravnavale tudi pri predmetu integrativno socialno delo.

1. Cilji prakse 4. letnika

Učni cilji prakse v 4. letniku so zbrani v naslednjih kompetencah:

- sposobnost dosledne uporabe jezika SD;
- sposobnost soustvarjanja izvirnih projektov podpore in pomoči v dialogu z uporabniki in drugimi udeleženci na konkretnem področju SD;
- razumeti delovanje institucij in znati prispevati k izboljševanju institucionalnih praks na konkretnem področju SD
- znati uporabljati strokovne metode in postopkov na konkretnem področju SD
- spolna perspektiva in nasilje v praksi socialnega dela
- epistemološka perspektiva v socialnem delu
- sposobnost refleksije lastne prakse na konkretnem področju SD;
- sposobnost raziskovanja in refleksije osebne vpletenosti sodelujoče-ga v postopke SD;
- sposobnost udejanjanja stališča in etike udeleženosti v izvirnih projektih podpore in pomoči v SD.

1.1 Predmetno specifične kompetence

Primer:

Socialno delo s starimi ljudmi:

- prepoznavanje in razumevanje pojavov povezanih s starostjo in staranjem;
- razumevanje posledic staranja za posameznika in družbo;
- prepoznavanje potreb starih ljudi;
- poznavanje pomena neformalnih podpornih mrež in obstoječe mreže institucionalne ter izven institucionalne pomoči starim ljudem;
- odpravljanje lastnih predsodkov v odnosu do starih ljudi;
- razumevanje procesa staranja kot obdobja življenja;
- zavedanje minljivosti življenja.

Predmetno specifične kompetence se obravnava v mentorski skupini tudi v povezavi s študijskim modulom.

2. Oblike praktičnega učenja

Praktično učenje vključuje naslednje oblike učenja:

- Predavanja in vaje za pripravo na prakso,
- Raziskovanje in spoznavanje UB,
- Zaključevanje še nedokončanih nalog in projektov,
- Dopolnjevanje in poglobljanje kompetenc,
- Neposredno delo z uporabniki na UB v strnjeni praksi po programu,
- Načrtovanje inovacije, povezane z možnostjo zaposlitve, s poudarkom na udejanjanju uporabniške perspektive pri raziskovanju potreb, načrtovanju in izvajanju storitev,
- Spremljanje lastnega dela in učenja ob podpori mentorja na UB,
- Izdelava ocene tveganja na izbranem področju,
- Posredovanje v zagovorniški vlogi v izbranem primeru,
- Reflektiranje učenja v dnevniku prakse,
- Spremljanje in refleksija praktičnega dela v mentorski skupini na FSD,
- Pogled naprej – razvijanje spretnosti za iskanje zaposlitve, načrtovanje poklicne kariere,
- Iskanje priložnosti za zaposlitev,
- Zapis poročila o praksi in predstavitev vseh pisnih izdelkov,
- Izdelava učne mape,
- Evalvacija praktičnega učenja.

3. Organizacija praktičnega učenja

Organizacija in izvedba praktičnega učenja v 4. letniku obsega izbor UB, priprave na prakso, strnjeno prakso, zaključek, mentorske skupine.

3.1 Izbor UB

Študentka izbrano UB spoznava iz različnih dostopnih virov, spozna njeno poslanstvo, cilje, metode dela z uporabniki, se seznanja s programi in storitvami) in izdelava **osebno izkaznico UB** (Priloga 1).

3.2 Priprave na prakso in mentorske skupine

Praktično učenje se začne s pripravami na prakso ob ponedeljkih v novembru, po sledečem urniku:

v ponedeljek, 5. 11. 2012 v prvi od petih mentorskih skupin. Na tem mentorskem srečanju se bodo študentke seznanile z navodili za izdelavo osebne izkaznice učne baze (Priloga 1) in z obveznostmi, ki jih prinaša praktično učenje v četrtem letniku in so opisane v priložniku prakse.

V okviru rednih predavanj bo v **ponedeljek, 29.10.2012., doc. dr. Vesna Leskošek**, izvedla v podporo razvijanju razumevanja in sposobnosti rabe koncepta intersekcionalnosti, tematsko predavanje v okviru svojih rednih predavanj po obstoječem urniku.

V ponedeljek, 12.11.2012 od 14.30 do 16.00 v predavalnici 4, bo as. mag. Romana Zidar izvedla predavanje z naslovom Pogled naprej – razvijanje spretnosti za iskanje zaposlitve, načrtovanje poklicne kariere.

Sledi pogovor v mentorski skupini, kjer študentke ocenijo svojo lastno opremljenost s kompetencami po učnem načrtu, ki se povezujejo z načrtovanjem poklicne kariere.

V ponedeljek, 19.11.2012

v mentorski skupini študentke predstavijo skico ideje za izvedbo inovacije oziroma raziskave na izbranem področju na UB. Eden ključnih pogledov na to idejo je vprašanje, ali za izvedbo svoje naloge pogrešajo kakšna znanja, spretnosti in bi jih želele dopolniti, ali določene kompetence nadgraditi. Oboje, skica inovacije in nabori kompetenc, so izhodišče za načrtovanje prakse na UB.

3.3 Strnjena praksa na UB (december, 80ur)

Strnjena praksa vključuje aktivnosti za spoznavanje UB, postopkov in metod strokovnega dela ter izvedbo nalog po programu in načrtu praktičnega učenja.

3.4 Zaključevanje prakse

Študentka ob zaključku prakse odda **Poročilo o praksi**, kjer zbere in uredi ter teoretično podpre svoje izkušnje, razmisleke in spoznanja o naučenem. Navodila za izdelavo poročila bodo posredovana naknadno. V sklepnem delu praktičnega učenja študentka na mentorski skupini reflektira izkušnje ter pod vodstvom mentorja izvede evalvacijo praktičnega učenja glede na cilje prakse v četrtem letniku.

V ponedeljek, 17. 12. 2012 je mentorsko srečanje namenjeno refleksiji prakse in predstavitvi navodil za izdelavo končnega poročila.

V ponedeljek, 14. 1. 2013, študenti v mentorskih skupinah predstavijo svoje izdelke s prakse.

3.5 Mentorska srečanja

V času izvajanja prakse potekajo mentorska srečanja, ki so namenjena *podpori načrtovanju prakse, izvajanju nalog in reflektiranju dela*.

4. Učne vsebine: metode, tehnike in spretnosti pri predmetu Praksa 4

V četrtem letniku vključuje praktični študij socialnega dela obvezne in izbirne učne vsebine in sicer:

- izdelava načrta raziskave ali inovacije
- izdelava ocene tveganja na specifičnem področju*
- zagovorništvo*
- krepitev moči uporabnika/ce na specifičnem področju*
- Drugo (glede na izbirni modul).

Naloge označene z * so izbirne. Tiste naloge, ki jih študentka ni opravila v 3. letniku, jih opravi v 4. letniku.

5. Obveznosti študentke na praksi v 4. letniku

Obveznosti študentk so opisane v nadaljevanju, sicer pa so jim predstavljene na predavanjih in vajah, ravno tako prejmejo ustrezne smernice, napotke in pripomočke ter potrebno literaturo.

5.1 Izbira učne baze ter oblikovanje načrta prakse na UB

Študentka izbere učno bazo s seznama UB, glede na področje, kjer želi izvesti raziskavo, inovacijo. V mentorskih srečanjih v pripravah na prakso izdelata idejno zasnovo raziskovalne naloge, ki jo skupaj z mentorjem na UB pregledata in izdelata načrt praktičnega učenja. Pogovorita se o tem, kako se bo študentka lotila nalog in kdo ji bo pri tem pomagal. Dogovorita se tudi, kako, kje in kdaj bodo potekala mentorska srečanja in kako bo mentor sicer dosegljiv študentu za pomoč, če bi jo le-ta potreboval.

5.2 Udeležba in aktivno sodelovanje na predavanjih in vajah za pripravo na prakso

Priprave na prakso potekajo po urniku, Udeležba na predavanjih in vajah prinaša učenje, ki ga ni mogoče nadomestiti naknadno z branjem ali kako drugače. Zato je udeležba na predavanjih in vajah obvezna.

5.3 Neposredno praktično učenje na UB

Praktično delo na UB poteka v dveh tednih strnjene prakse, vsak delovnik in poln delovni čas, ki velja za socialne delavke. V študijskem letu študentka opravi 80 ur praktičnega dela na UB po programu prakse.

Ob zaključku dela na UB, izdelata mentor/ica opisno poročilo o delu in uresničevanju učnih ciljev študenta, ki to oceno doda v svojo učno mapo.

5.4 Načrtovanje in spremljanje praktičnega učenja ob strokovni podpori mentorja na UB

Po podpisu dogovora o sodelovanju med mentorjema UB, študentko in mentorjem na FSD, študentka in mentorica na UB skupaj izdelata program praktičnega učenja (Priloga 2). Ta je pomemben zato, da se seznanita z učnimi cilji praktičnega učenja študentke, obveznostmi, izdelki, nalogami in aktivnostmi, ki jih mora študentka opraviti in o delitvi odgovornosti v njenem sodelovanju. Mentorica na UB predlaga in predstavi možnosti za učenje oziroma izvedbo posameznih nalog in skupaj s študentko določi (okvirne) termine za posamezna opravila. Študentka se z mentorico na UB dogovori, kako, kje in kdaj bodo potekala mentorska srečanja in na kakšen način bo mentorica dosegljiva študentki za pomoč, če bi jo potrebovala. Študentka izdelan program v obliki tabele vloži v učno mapo.

5.5 Inovacija oziroma raziskava, ki je lahko nastavek za diplomsko delo

Na izbranem področju socialnega dela študentka zasnuje raziskavo oziroma inovacijo, ki naj doprinese k spremembi in izboljšavi za dobro posameznika oziroma skupine.

Obvezni del te naloge je poiskati primer raziskave na to ali podobno temo v tujini, preučiti primer in ga opisati.

V tej nalogi se pričakuje, da bo študentka izkazala znanje in sposobnost uporabe intersekcionalnih pristopov (razumevanje položaja različnih skupin, njihovih posebnosti glede na nevarnost njihove diskriminacije) in ravnanja, ki to preprečujejo.

Primer:

Na področju, ki obravnava problematiko starih, se od študentk pričakujejo predmetno specifične kompetence, ki naj bi jih študentje 4. letnika ponovili pri praktičnem usposabljanju in so vezane na predmet Socialno delo s starimi ljudmi, ki so ga vpisali v 1. letniku:

- prepoznavanje in razumevanje pojavov povezanih s starostjo in staranjem,
- razumevanje posledic staranja za posameznika in družbo
- prepoznavanje potreb starih ljudi
- poznavanje pomena neformalnih podpornih mrež in obstoječe mreže institucionalne ter izven institucionalne pomoči starim ljudem
- odpravljanje lastnih predsodkov v odnosu do starih ljudi
- razumevanje procesa staranja kot obdobja življenja
- zavedanje minljivosti življenja

5.6 Zagovorništvo*

Študentka pozna zakonodajo in metode zagovorništva ter razvija spretnosti zagovorniške prakse in izvede v sodelovanju z uporabnikom in na njegovo željo, eno posredovanje v vlogi zagovornika, za uresničitev ali doseganje, ureditev okoliščine, kot jo zastavi uporabnik. Ta naloga se lahko poveže z nalogo 'krepitve moči'.

5.7 Ocena tveganja*

Namen naloge je, da študentka spozna in uporabi postopke analize tveganja za posameznika in njegovo ravnanje, skupino ljudi ali značilne dogodke in izdelave ocene tveganja z načrtom za zmanjševanje tveganja na izbranem področju socialnega dela.

5.8 Krepitev moči*

Namen naloge je preizkusiti se v spretnosti analize vpliva in moči v praksi socialnega dela v izbranem primeru in oblikovanja izboljšave na osnovi izvedenstva uporabnika. Študent in uporabnik analizirata potek prejete storitve glede na obseg vpliva, ki ga je imel slednji v konkretnem primeru sodelovanja s socialno delavko/cem. Nato z uporabnikom oblikujeta načrt za okrepitev uporabnikovega vpliva, ko bo naslednjič prejel isto storitev. Namen naloge je urjenje metod in spretnosti zagovorništva, analiziranja poteka storitev pomoči in oblikovanja sprememb v poteku zagotavljanja storitev z večjim obsegom vpliva in moči uporabnika nad prejeto pomočjo.

5.9 Zaključno poročilo o praksi

Zaključno poročilo naj bi bila refleksija in samorefleksija prehojene prakse v vseh letih. Naloga naj bi vsebovala refleksijo vseh dnevnikov in to poveže študent s teorijo, koncepti in izkušnjami v praksi v povsem svoje razumevanje vloge socialnega dela, vrednot. Iz te analize se bo pokazalo, kako se je študentka oblikovala kot bodoča socialna delavka, katere izkušnje so vplivale na njen razmislek, kako vidi socialno delo, kako vidi sebe in kje vidi sebe v socialnem delu.

5.10 Dnevnik prakse

Dnevniški zapis vsakega dne posebej je ciklično zasnovan in sicer tako, da študentka za vsak dan sproti ve, kaj bo počela na praksi, ob zaključku dneva pa zapiše kako je načrtovano izvedla, ter analizira svoje opravljeno delo. Dnevniški zapis in načrt prakse sta tesno povezana. Kratke zaznamke dnevniških zapisov študentka vnaša v načrt prakse ali obratno, kratke zaznamke iz načrta prakse, obsežneje zapiše in predstavi v dnevniških zapisih, in tako usmerja svoje praktično učenje skozi ves čas prakse.

5.11. Izdelava učne mape

Učna mapa predstavlja nabor izdelkov, nalog in drugega gradiva študentke, ki nastaja skozi celoten študij socialnega dela (skozi vsa 4 leta študija) kot rezultat praktičnega učenja. V posebni mapi zbere študentka svoje naloge, dogovore, poročila in druge izdelke, ki so nastali v času prakse pri praktičnem učenju in nato v vsakem naslednjem letu praktičnega učenja. Študentka postopoma oblikuje svoj lastni portfolijo izdelkov, s katerimi dokumentira svoje kompetence - najprej za namen praktičnega učenja in študija socialnega dela, kasneje pa tudi za odpiranje ali večanje lastnih zaposlitvenih možnosti in priložnosti.

6. Ocenjevanje in vrednotenje praktičnega učenja

Zaključno oceno pri predmetu Praksa 4 oblikujejo naslednje aktivnosti in naloge:

Naloga	Pogoji za pristop k zagovoru učne mape	Elementi za oblikovanje zaključne ocene Prakse 4
Udeležba in aktivno sodelovanje na predavanjih in vajah priprav na prakso	Najmanj 80% prisotnost po evidenci prisotnosti	+
80 ur praktičnega učenja po programu na UB	100% opravljenih ur prakse	+
Ocena tveganja v izbrani situaciji ali primeru *	+ ali ++**	+ ali ++
Ocena in načrt krepitev moči uporabnika v izbrani situaciji*	Opisna ocena	Opisna ocena
Zapis poteka izvedbe postopka zagovorništva*	+ ali ++	+ ali ++
Predstavitev načrta raziskave, inovacije	+ ali ++	+ ali ++
Opisna ocena mentorja / ica na UB	+ ali ++	+ ali ++
Dnevnik prakse	+ ali ++	+ ali ++
Poročilo o praksi		Ocena 6-10

* v nalogi so upoštevana podana navodila in zato naloga dosega pričakovani standard

** ocena + označuje *sprejemljivo* kakovost naloge, upoštevana so navodila, naloga dosega pričakovani standard

ocena ++ označuje kakovost naloge, ki *bistveno presega* pričakovani standard

7. Obvezna literatura:

- *Etični kodeks organiziranega prostovoljstva* <http://www.prostovoljstvo.org/eticni-kodeks>
- *Kodeks etike socialnih delavk in socialnih delavcev* <http://www.fsd.si/dsdds/Kodeks%20etike.htm>
- *Kodeks etičnih načel v socialnem varstvu*, Ur. list RS, 59/2002.
- Čačinovič Vogrinčič, G., Kopal, L., Mešl, N., Možina, M. (2005), *Vzpostavljanje delovnega odnosa in osebne stika*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo Univerze v Ljubljani.
- Čačinovič Vogrinčič, G., Milošević Arnold, V., Poštrak, M., Stefanoski, P., Urek, M., Demšar, S. (2005), *Zapisovati socialno delo*. Ljubljana: FSD.
- Dragoš, S., Leskošek, V., Petrovič Erlah, P., Škerjanc, J., Urh, Š., Žnidarec Demšar, S. (2005), *Krepitev moči*. Zbirka Katalog socialnega dela. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo Univerze v Ljubljani,
- Flaker, V.(1997), Timi kot način interdisciplinarnega sodelovanja. *Socialno delo*, 36, 1:3-13.
- Flaker, V. (2003), *Oris metod socialnega dela. Uvod v katalog nalog centrov za socialno delo*. Ljubljana: FSD.
- Flaker, V., Mali, J., Kodele, T., Grebenc, V., Škerjanc, J., Urek, M. (2008), *Dolgotrajna oskrba: očrt potreb in odgovorov nanje*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
- Hlebec, V. (ur.) (2009), *Starejši ljudje v družbi sprememb. Dialogi*, (letnik 10). Maribor: Aristej
- Mali, J. (2008), *Od hiralnic do domov za stare ljudi*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
- Milošević Arnold, V., Poštrak, M. (2003), *Uvod v socialno delo*. Ljubljana: Študentska založba.
- Šugman Bohinc, L., Rapoša Tajnšek, P., Škerjanc, J., (2007), *Življenjski svet uporabnika. Raziskovanje, ocenjevanje in načrtovanje uporabe virov za doseganje zelenih razpletov*. Zbirka Katalog socialnega dela. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo Univerze v Ljubljani.
- Študijsko gradivo za posamezne učne vsebine za podporo tednu priprav na prakso.

Med obvezno literaturo sodijo tudi vsa gradiva, ki podpirajo učne vsebine v pripravah na prakso in bodo dostopna na internetnih straneh

Priloga 1: Vsebine za raziskovanje UB in izdelavo osebne izkaznice učne baze

- Naziv učne baze, točen naslov?
- Poslanstvo UB?
- Koliko je zaposlenih?
- Koliko izmed zaposlenih je socialnih delavk, delavcev?
- Katere programe izvaja organizacija?
- Komu so programi namenjeni (ciljne skupine)?
- Kakšna je zakonska osnova delovanja organizacije?
- Kakšen je bil tvoj osebni motiv za izbiro te učne baze?
- Kaj že veš o populaciji, ki ji je namenjena izbrana UB?
- Kakšna pričakovanja imaš na začetku prakse?

Priloga 2: Načrt programa prakse in spremljanje praktičnega učenja na UB

Študent/ka:

Mentor/ica FSD:

Mentor/ica UB (na učni bazi):

Učna baza:

Trajanje prakse v številu ur:

Mentorica na UB	Do kdaj	
Priprave na prakso	Ponedeljki v novembru	dodaj v učno mapo
Dogovor o poteku mentorske podpore: kdaj, kje, kdo, v kakšni obliki bo potekala mentorska podpora, dosegljivost mentorja/ice		dodaj v učno mapo
načrt za doseganje ciljev učnih vsebin prakse:		
80 ur praktičnega učenja študentke	Dva tedna v decembru	datumi prisotnosti so razvidni iz dnevnikov prakse
Vsebine praktičnega učenja:	Pred pristopom k izpitu	dodaj v učno mapo
Mentor/ica FSD	Kdaj	
Mentorska skupina na FSD	Po urniku	seznam prisotnosti na mentorskih skupinah
Individualna srečanja z mentorjem FSD	Po potrebi in dogovoru	beležka v dnevniku
Učne vsebine v posameznih nalogah	Do kdaj	
Predstavitev idejne zasnove raziskave, inovacije	Pred pristopom k izpitu	Zapis dodaj v učno mapo
Izdelava ocene tveganja v izbrani situaciji ali primeru*	V času strnjene prakse na UB	Zapis dodaj v učno mapo
Izvedba primera zagovorniškega posredovanja*	V času strnjene prakse na UB	Zapis dodaj v učno mapo
Ocena in načrt krepitve moči uporabnika v izbranem primeru*	V času strnjene prakse na UB	Zapis dodaj v učno mapo
Dnevnik prakse	Redno, sprotno beleženje	Dnevnik dodaj v učno mapo
Poročilo o praksi	Do prvega izpitnega roka	Poročilo dodaj v učno mapo

študent/ka: _____

datum: _____

mentor/ica UB: _____

Priloga 3: Navodilo za pisanje poročila (v pripravi)